

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України “Про внесення змін до підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України щодо підтримки підприємств, виробничі потужності яких були пошкоджені або знищені внаслідок бойових дій”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Необхідність прийняття законопроекту зумовлена критичним станом промислового потенціалу України внаслідок тривалої збройної агресії Російської Федерації. Масштабні руйнування виробничих потужностей, об'єктів енергетичної інфраструктури та підприємств оборонно-промислового комплексу вимагають запровадження стимулюючих податкових механізмів, які дозволять бізнесу акумулювати внутрішні ресурси для відновлення діяльності.

По-перше, відновлення пошкоджених основних засобів потребує капітальних інвестицій, які в умовах обмеженого доступу до зовнішнього кредитування є непосильними для більшості підприємств. Надання платникам податку на прибуток права зменшувати фінансовий результат на суму витрат на відбудову дозволить фактично залишити частину прибутку всередині підприємства для його подальшої регенерації, що є критично важливим для збереження робочих місць та відновлення економічної активності у найбільш постраждалих регіонах.

По-друге, законопроект має цільовий характер: він забезпечує енергетичну безпеку через підтримку критичної інфраструктури, а також зміцнює оборонно-промисловий потенціал і запобігає деіндустріалізації прифронтових територій шляхом стимулювання резидентів «Дефенс Сіті» та місцевих суб'єктів господарювання.

По-третє, чинний Податковий кодекс України не містить дієвих інструментів, які б враховували специфіку капітальних витрат на відновлення саме зруйнованих війною активів. Обмеження пільги рівнем 50 відсотків прибутку забезпечує необхідний баланс між підтримкою приватного капіталу та збереженням стабільності бюджетних надходжень.

По-четверте, чітка вимога щодо документального підтвердження витрат та визначення порядку такого підтвердження Кабінетом Міністрів України забезпечує чіткий механізм адміністрування запропонованої пільги. Такий підхід забезпечує належний рівень прозорості податкового стимулювання, мінімізує ризики ухилення від оподаткування та створює прогнозоване правове середовище для суб'єктів господарювання, що сприятиме залученню внутрішніх інвестицій у відбудову промислового сектору.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є створення сприятливих податкових умов для швидкого відновлення промислового потенціалу України, стимулювання інвестицій у відбудову зруйнованих виробничих потужностей та підтримка стратегічно важливих галузей економіки, що зазнали втрат внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Законопроект спрямований на економічну стабілізацію найбільш постраждалих регіонів, зміцнення енергетичної незалежності та розвиток оборонно-промислового комплексу шляхом:

запровадження дієвого механізму податкового стимулювання, що дозволяє платникам податку на прибуток спрямовувати частину коштів, які підлягали б оподаткуванню, на ремонт та реконструкцію пошкоджених основних засобів;

надання цільової підтримки підприємствам, чия діяльність зосереджена у прифронтових областях, де ризики ведення бізнесу залишаються найвищими;

забезпечення пріоритетного відновлення критичної інфраструктури через поширення податкових преференцій на електроенергетичні підприємства та резидентів «Дефенс Сіті»;

встановлення ліміту на використання пільги (не більше 50% прибутку), що дозволяє підтримати бізнес без створення критичних ризиків для наповнення державного бюджету в період воєнного стану та першочергової відбудови.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується внести зміни до підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112) – доповнити пунктом 74, який передбачає надання платникам податку на прибуток підприємств права зменшувати фінансовий результат до оподаткування на суму документально підтверджених витрат на відновлення (відбудову, ремонт) виробничих потужностей, пошкоджених або знищених внаслідок бойових дій, терористичних актів чи диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, на період дії воєнного стану та до 31 грудня року, у якому воєнний стан припинено або скасовано.

Зменшення фінансового результату здійснюється у межах 50 відсотків прибутку з джерел походження як з України, так і з-за її меж, визначеного відповідно до підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Податкового кодексу України.

Положення цього пункту поширюються на: платників податку на прибуток підприємств, податкова адреса якого знаходиться у Чернігівській, Запорізькій, Полтавській, Сумській, Харківській, Херсонській або Донецькій

областях; електроенергетичних підприємств (у значенні, наведеному в Законі України «Про ринок електричної енергії»); резидентів Дефенс Сіті.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Нормативно-правовими актами у цій сфері правового регулювання є Податковий кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Згідно з інформацією оприлюдненою Державною податковою службою у звіті про виконання нею Плану роботи на 2024 рік від 26.03.2025 року загальна сума надходження податку на прибуток підприємств до загального фонду державного бюджету у 2024 році становили 271,1 млрд грн. У 2025 році обсяг надходжень за цим податком становить 284,7 млрд грн, а у 2026 році плановий показник визначено на рівні 325,3 млрд грн, відповідно до ЗУ «Про Державний бюджет України на 2026 рік».

Очікується, що тимчасове зменшення надходжень податку на прибуток підприємств матиме обмежений характер та буде компенсоване в наступних періодах за рахунок збереження платників податків, відновлення їх господарської діяльності та покращення фінансової спроможності.

Це, у свою чергу, сприятиме формуванню стабільної податкової бази та забезпечить надходження до державного та місцевих бюджетів у середньо- та довгостроковій перспективі, дозволяючи уникнути більш суттєвих фіскальних втрат, пов'язаних із припиненням діяльності підприємств або втратою платників податків.

У підсумку реалізація запропонованої норми має фіскально збалансований характер та є економічно доцільною з огляду на потребу підтримки відновлення підприємств, виробничі потужності яких були пошкоджені або знищені внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, і стабілізації підприємницького середовища в умовах воєнного стану.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття та реалізація законопроекту матиме такі основні наслідки:

стимулювання відновлення промислового потенціалу в найбільш постраждалих регіонах (Чернігівська, Запорізька, Полтавська, Сумська, Харківська, Херсонська та Донецька області) через пряму фінансову мотивацію підприємств до відбудови;

зміцнення енергетичної безпеки держави шляхом прискорення темпів ремонту та модернізації об'єктів електроенергетики, що зазнали пошкоджень внаслідок збройної агресії;

підтримка та розвиток вітчизняного оборонно-промислового комплексу, зокрема резидентів «Дефенс Сіті», через вивільнення інвестиційного ресурсу для розширення виробництва спеціальної продукції;

збереження існуючих та створення нових робочих місць у промисловому секторі, що сприятиме зниженню рівня соціальної напруги та поверненню кваліфікованих кадрів із-за кордону та інших регіонів України;

запобігання деіндустріалізації прифронтових територій, що є критично важливим для збереження економічної цілісності держави та забезпечення життєдіяльності територіальних громад у цих регіонах;

мінімізація ризиків масового банкрутства великих платників податку на прибуток, які через втрату активів опинилися у скрутному фінансовому становищі, але мають потенціал до відновлення діяльності;

створення прозорого правового поля для документального підтвердження та обліку витрат на відбудову, що зменшить кількість податкових спорів та підвищить рівень довіри між бізнесом і державою.

Народні депутати України

